

Załącznik do uchwały nr XVIII / 214 / 2012
Rady Miejskiej w Kórniku
z dnia 29 lutego 2012r.

STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KÓRNIK NA LATA 2012–2017

1. WSTĘP

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Do końca 2011 roku obowiązywała Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kórnik, która została przyjęta uchwałą nr XLVIII /521/2005 Rady Miejskiej w Kórniku z dnia 28 grudnia 2005r., dlatego na przyszły okres należy przygotować następny dokument. Zgodnie z nią głównie Ośrodek Pomocy Społecznej w Kórniku zajmował się zaspokajaniem potrzeb niektórych grup społecznych i zapobieganiem patologiom społecznym, niwelowaniem ryzyk socjalnych. Poprzez projekty zajmowano się zagadnieniami sterowania społecznym rozwojem i problemami zmian w strukturach społecznych. Przez okres 2005-2011 tak jak zakładała misja przeciwdziałano wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczanie ubóstwa świadczeniami społecznymi, wspomagano rozwój grup ryzyka społecznego i aktywizowano obywateli gminy Kórnik . Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kórnik na lata 2012 – 2017 to wizja dalszych działań w obrębie polityki społecznej gminy Kórnik. Jej posiadanie jest wprost zapisane w art.17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym. Pozyskiwanie niektórych środków finansowych jest uwarunkowane posiadaniem strategii, a przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego, więc jest to następna przesłanka do jej przyjęcia przez Radę Miejską.

1.2. ZAŁOŻENIA BRZEGOWE

Okres transformacji, obok istotnych osiągnięć w demokratyzowaniu życia zaowocował wysoce niekorzystnymi zmianami, które - najogólniej określając - są następstwem "*szokowej terapii*" wprowadzenia gospodarki rynkowej. Stopniowe odchodzenie od modelu państwa opiekuńczego wywołało takie zjawiska, jak:

- rozwarstwienie społeczne (dychotomiczny podział na wygranych i przegranych, bogatych i biednych oraz pracujących i bezrobotnych),
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych,
- rosnąca pauperyzacja - znaczne (długotrwałe) obniżenie standardu życia polskich rodzin,
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, lecznictwa, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

W związku z powyższym przed samorządem stoi zadanie, którego nie można już odkładać "na później". Jest nim konieczność strategicznego rozwiązywania problemów społecznych osób, rodzin i grup społecznych, problemów o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia.

Socjologowie utrzymują, że w obszarze polityki społecznej występuje konflikt interesów, konflikt pomiędzy ideą a działaniem - idee wyprzedzają działania i rzeczywistość.

Julian Auleytner, analizując politykę społeczną jako działalność państwa w pracy *"Polityka społeczna. Teoria i praktyka"*, określa następująco rolę państwa w zakresie podmiotu polityki społecznej:

- celem działalności państwa i samorządu (jako podmiotu) jest poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych,
- prowadzenie bieżących działań osłonowych,
- widzenie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem,
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych,
- polityka społeczna w nowym ustroju przestała być własnością państwa,
- określenie publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi,
- określenie zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

W polityce społecznej Unii Europejskiej, co nie jest bez znaczenia z uwagi na nasze przystąpienie do tej struktury, podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia,
- prawo do zatrudnienia i prawo do wykształcenia,
- stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja tychże celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- zasadzie subsydiarności,
- zasadzie osobistej wolności,
- zasadzie solidarności.

Ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo inne),
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi,
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego),
- życie rodzinne - uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną (...), polityka społeczna jest polityką prorodzinną.

W nauce o polityce społecznej terminem *"problemy społeczne"* oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem *"kwestia społeczna"* wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin kwestia społeczna oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji *"Kwestie społeczne - istota, źródła, zarys diagnozy"* przyjmuje, iż "źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa: w mechanizmach życia zbiorowego (...) mogą być - jak każdy problem społeczny - ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską (...) również międzynarodową".

Mechanizmów powstawania problemów społecznych - kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,

- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne i niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych,
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

W opracowaniu lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wysoce przydatne może być pojęcie deinstytucjonalizacji w pomocy społecznej, gdzie pomoc winna:

- służyć życiowemu usamodzielnianiu się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- umacniać rodzinę,
- być w możliwie najszerszym zakresie zapewniona w społeczności lokalnej.
- tworzenia równego dostępu do usług i asekuracji okoliczności życiowych.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kórnik jest perspektywicznym ,długoletnim planem działania społecznego podejmowanego dla zmiany negatywnych stanów emocjonalnych , biologicznych , zdrowotnych , ekonomicznych , intelektualnych wśród mieszkańców gminy Kórnik , prowadzenia profilaktyki w zakresie niektórych grup społecznych , kształtowania zachowań prozdrowotnych w rozumieniu zdrowia społecznego , psychicznego i fizycznego. Obejmuje działania publicznych i niepublicznych instytucji pomocy społecznej z terenu Gminy w celu wspierania w wysiłkach zmierzających do realizacji potrzeb z piramidy Maslowa.

Dokument ten pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła na zaangażowanie środowiska lokalnego w budowę strategii na najważniejszych jej etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

2. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

2.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2007- 2013 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji prawa do edukacji są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego:**

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nie akceptowalny i wymaga podjęcia natychmiastowych, zdecydowanych działań,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do tej sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych oczywiście kosztuje, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka określonych w prawie międzynarodowym i krajowym. Trzeba więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw. Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet

w wydatkach publicznych ze względu na to, że ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W przyjętym Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczaniu oraz wspierające grupy zagrożone w działaniach umożliwiających równy start dzieci i młodzieży,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych świadczonych zarówno przez państwo jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- **zaangażowanie obywateli w działalność społeczną**, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy,
- **wzrost liczby samorządów**, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmują się **tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu** a następnie konsekwentnie realizują ich założenia.

2.2. WOJEWÓDZKA STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ

Ważnym dokumentem, który należy brać pod uwagę konstruując strategiczne cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, jest Wojewódzka Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego. W dokumencie tym zauważono, że słabymi stronami województwa wielkopolskiego w jego części odnoszącej się do społeczeństwa i rozwiązywania problemów społecznych są między innymi:

- niski przyrost naturalny,
- starzenie się społeczeństwa,
- zły stan zdrowotności (duża zachorowalność i śmiertelność w średnich grupach wiekowych),
- niska mobilność zawodowa i przestrzenna,
- liczne obszary o wysokiej i utrzymującej się stopie bezrobocia,
- stosunkowo niski poziom płac,
- brak szerszej i aktywnej współpracy na poziomie ponad gminnym,
- zły i niewystarczający stan infrastruktury komunalnej.

Wśród wymienianych potrzeb mieszkańcy Wielkopolski podkreślili potrzeby szczególnych grup społecznych:

- pomoc dla uboższych i niepełnosprawnych,
- godne życie ludzi starych,
- opieka nad rodzinami wielodzietnymi, sierotami społecznymi, więźniami,
- przeciwdziałanie dyskryminacji kobiet.

Autorzy dokumentu do generalnych celów strategii województwa wielkopolskiego zaliczyli:

- zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia,
- wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni,
- dostosowanie potencjału, struktury i organizacji województwa do wyzwań XXI wieku i wymagań jednoczącej się Europy.

Wskazano także na:

- zapewnienie warunków do satysfakcjonującego bytu materialnego, w tym: żywienia, mieszkania, przebywania w zdrowym środowisku, leczenia i wypoczynku,
- uzyskanie wysokiego poziomu obsługi mieszkańców (gospodarstw domowych) w zakresie usług publicznych oraz dobrej dostępności przestrzennej w tym zakresie,
- opiekę nad rodziną, troska o wychowanie młodego pokolenia, upowszechnianie podstaw solidarności społecznej w tym troski o osoby biedne, samotne, w starszym wieku, niepełnosprawne,
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i perspektyw na przyszłość,
- zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym kształcenia, kultury, podróży, dostępu do informacji, rozwoju różnych form aktywności społecznej,
- tworzenie klimatu do samoorganizacji społecznej,
- dążenie do zapewnienia godziwych dochodów z pracy.

Powyższe cele są najistotniejszymi w aspekcie perspektywicznego kreowania wojewódzkiej polityki społecznej (rozumianej jako działania zmierzające do poprawy warunków życia ludności i coraz pełniejszego zaspokojenia jej potrzeb), w tym i pomocy społecznej, (która jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych).

2.3. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH 2007 -2012

Misją tej strategii jest poprawa warunków życiowych mieszkańców powiatu poznańskiego w szczególności takich grup społecznych jak dzieci i rodziny , ludzie młodzi , osoby starsze , osoby niepełnosprawne oraz synchronizowanie działań służb społecznych.

2.4. STRATEGIA ROZWOJU GMINY KÓRNIK

W opracowanej w 2001 roku i przyjętej stosowaną uchwałą Rady Miejskiej w Kórniku Strategii Rozwoju Gminy na lata 2001-2010, w misji działań strategicznych zwraca się uwagę na *"stworzenie jak najlepszych warunków życia dla mieszkańców"*. Strategia została znowelizowana w 2008 r. na lata 2008- 2017

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KÓRNIK

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Kórnik jest gminą miejsko-wiejską powiatu poznańskiego. Obejmuje miasto i 26 sołectw, zamieszkałych łącznie jest 20625 mieszkańców (w tym w mieście Kórnik 6967 mieszkańców). Powierzchnia gminy wynosi 186 km², w tym 27% ogółu gruntów stanowią nieużytki i tereny leśne. Struktura gruntów wskazuje na rolniczy charakter gminy.

Gmina Kórnik jest jedną z najdynamiczniej rozwijających się gmin w województwie wielkopolskim. Liczne inwestycje w infrastrukturę techniczną wpływają nie tylko na poprawę konstrukcyjności gospodarki lokalnej i wzrost atrakcyjności gminy dla potencjalnych inwestorów, ale także podnoszą poziom życia mieszkańców, chroniąc jednocześnie środowisko naturalne.

Gmina Kórnik to jednak nie tylko duże firmy z udziałem kapitału zagranicznego, ale także prężnie działające średnie i małe przedsiębiorstwa lokalne.

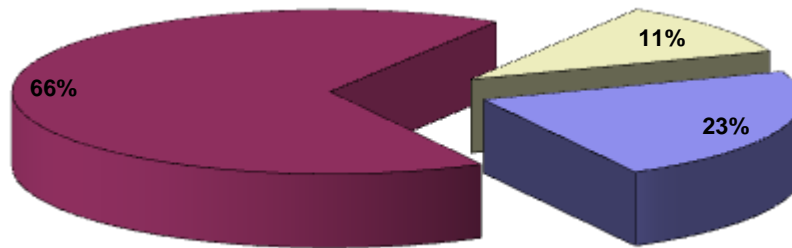
Malowniczo zalesione obszary nadwarciańskie z łańcuchem jezior oraz samo miasteczko Kórnik z wyjątkowym kompleksem pałacowo-parkowym, stwarzają ogromne szanse dla rozwoju turystyki i rekreacji.

Na terenie Gminy działa 2200 podmiotów gospodarczych z przewagą działalności handlowej i usługowej. Atrakcyjność inwestycyjną Gminy podnosi lokalizacja przy drodze krajowej Nr 11 (Poznań – Katowice).

Funkcjonują 4 szkoły podstawowe, do których uczęszcza 1210 uczniów, 2 Gimnazja kształcące 513 uczniów, 4 przedszkola obejmujące opieką 740 dzieci oraz punkty przedszkolne 49 dzieci.

Na terenie gminy działa biblioteka gminna w Kórniku i Bninie, funkcjonują także Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji ,Centrum Rekreacji OAZA , Ochotnicze Straże Pożarne i Straż Miejska w Kórniku

Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kórnik

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym   ■ osoby w wieku produkcyjnym
□ osoby w wieku poprodukcyjnym

Ponad połowę ludności gminy, 66% ogółu populacji, stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym, 23% to dzieci i młodzież, natomiast 11% ludności osiągnęło wiek poprodukcyjny. Jak wskazują statystyki, gmina Kórnik dysponuje znacznym potencjałem ludności gotowej do podjęcia pracy. Kwestią istotną pozostaje jedynie możliwość zapewnienia zatrudnienia osobom zdolnym i gotowym do jego podjęcia.

3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Należy stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat systematycznie wzrastała liczba beneficjentów pomocy społecznej. Wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nastąpił w roku 2004, który związany był z przejęciem części zadań od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ niektóre zadania zostały zapisane w ustawie o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów z dnia 7.09.2007 r. Zatem na zwiększenie liczby beneficjentów wpływa pogarszająca się sytuacja bytowa mieszkańców.

Coraz więcej osób i rodzin korzysta z różnorodnych form wsparcia. Rosną także wydatki na pomoc społeczną głównie jednak te świadczone z budżetu gminy. Pula środków z budżetu państwa z przeznaczeniem na zadania zlecone na zasiłki rodzinne, alimenty i „becikowe”, w 2011 roku kwota ta wynosiła 3.553.922,81

Ogółem na przestrzeni ostatnich lat pomocą społeczną w gminie w 2011 roku objęto 712 rodzin 1798 osoby, w roku 2010 z pomocy skorzystało rodzin 692 w tym 1702 osób, natomiast w roku 2009 pomocy udzielono 719 rodzinom skorzystało 1941 osób.

Tabela 1 Typy świadczeń w latach 2009 - 2011

Typ świadczenia	2009		2010		2011	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	1032	355	992	350	1005	375
Rzeczowe/ dożywianie/	417	91	373	80	346	76
Praca socjalna	867	317	646	279	920	379
Opieka psychologiczna	4	3	14	4	6	4
Udzielenie schronienia	1	1	2	2	2	2
Inne/ usługi opiekuńcze/	60	45	76	54	64	51

Świadczenia rodzinne obejmujące zasiłki rodzinne wraz z dodatkami z tytułu urodzenia dziecka, urlopu wychowawczego, kształcenia i rehabilitacji, rozpoczęcia roku szkolnego, dojazdów do szkoły ponadgimnazjalnej, zamieszkania w internacie lub stacji, samotnego wychowywania, dodatek z tytułu rodziny wielodzietnej.

Tabela 2 obrazująca świadczenia rodzinne w latach 2009-2011

Rok	Liczba rodzin
2009	766
2010	755
2011	732

Analiza danych pozwala na określenie preferencyjnych form pomocy, którymi są świadczenia pieniężne. Z pomocy rzeczowej natomiast częściej korzystają rodziny wielodzietne oraz matki wychowujące samotnie dzieci. Zauważyć należy, iż systematycznie wzrasta rola pracy socjalnej, która ma przyczynić się w dużej mierze do odzyskania przez beneficjentów zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Ubóstwo jest zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej. Kolejną jest długotrwały okres pozostawania bez pracy. Istotne trudności funkcjonowania w społeczeństwie wykazują także rodziny niepełne

i wielodzietne, dla których bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest także wskazaniem do korzystania z pomocy społecznej.

Na uwagę zasługuje fakt, iż patologie, takie jak narkomania i alkoholizm, jedynie w bardzo niewielkim stopniu wpływają na konieczność korzystania z publicznej pomocy.

Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny udzielanej pomocy, w tle natomiast znajduje się ubóstwo w znacznej mierze warunkujące przyznanie świadczeń z systemu pomocy społecznej.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najliczniejszą grupę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowią mieszkańcy znajdujący się w tzw. wieku produkcyjnym. Jest to wysoce niepokojące zjawisko, gdyż osoby te w większości mają dzieci, więc ich sytuacja materialna rzutuje na całą rodzinę, pogłębiając sferę ubóstwa i rozszerzając jego destrukcyjny wpływ na rozwijające się i kształtujące swoje wzorce, młode pokolenie.

Istotną zmienną prowadzonych badań jest aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej. Po raz kolejny brak zatrudnienia okazuje się być dominującym czynnikiem powodującym konieczność korzystania przez mieszkańców ze świadczeń pomocy społecznej. Spośród beneficjentów w gminie Kórnik, blisko 48 % stanowią osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku

W grupie świadczeniobiorców pomocy społecznej figuruje także znaczny odsetek osób posiadających pracę, jednakże dochody z niej uzyskiwane są bardzo niskie i nie zaspokajają podstawowych potrzeb życiowych.

3.3. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,

- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, co ostatecznie rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Zwiększenie grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz żywność. Jednak z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma jednak praca socjalna, przyjmująca zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontaktu, która pozwala na to, aby pomoc (jej forma, wysokość i okres świadczenia) uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne,

skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych - ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań.

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią trwale bezrobotni, a więc osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 2 lat – ogółem 277 osób, w tym 122 kobiety.

Bezrobotni pozostający bez pracy krócej niż 6 miesięcy to ogółem 45 osób, w tym 25 kobiet. Bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy to 75 osób, z czego 29 kobiet, natomiast bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 12 do 24 miesięcy stanowią liczbą 152 ogółu badanych, w tym 68 kobiety.

W gminie Kórnik bezrobotni stanowią 2,2 % populacji ludności w 2011 roku z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej z tej przyczyny korzystało 118 rodzin w tym na wsi 85, pomoc trafiła do 344 osób w tych rodzinach, w 2010 roku 116 rodzin w tym na wsi 84 rodziny - osób 327, w 2009 roku korzystały 123 rodziny w tym na wsi 83 rodziny, a skorzystały 364 osoby.

3.4. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W GMINIE

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Kluczowym dokumentem, na podstawie którego prowadzona jest realizacja działań jest *gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych* uchwalany corocznie przez radę gminy stanowiący załącznik do niniejszej Strategii.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie jest znacząca i w roku 2009 wyniosła 316.550 PLN, w roku 2010 304.891 PLN, a w 2011 roku zamknęła się sumą 350.783 PLN. Przedstawione kierunki działania będą realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez:

- Działalność Punktu Konsultacyjnego.
- Udzielanie rodzinom z problemami alkoholowymi pomocy psychospołecznej i prawnej
  - zachęcanie do uczestnictwa w spotkaniach grup abstynenckich,

- prowadzenie programów terapeutycznych,
  - prowadzenie rozmów i wywiadów środowiskowych,
  - kierowanie na badania do biegłego,
  - kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie leczenia odwykowego,
  - kierowanie dzieci z rodzin zagrożonych na kolonie i wycieczki z programem profilaktycznym.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży
- włączenie zagadnień wychowania w trzeźwość do programów pracy wychowawczej w szkołach na terenie gminy Kórnik,
  - realizacja programu profilaktycznego *III Elementarz*,
  - szkolenie grup zawodowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - szkolenie podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych,
  - szkolenie członków Komisji w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,
  - kontynuacja działalności świetlic w miejscowości Kórnik, Radzewo, Szczytniki, Kamionki, Konarskie
  - zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych.
- Prowadzenie kontroli i ocena przestrzegania ustawy o zachowaniu trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych po przez
- wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży,
  - przestrzeganie ustalonego limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% zawartości alkoholu uchwalonego przez Radę Miejską (90 punktów dystrybucji).
- Zasady wydawania zezwoleń
- spełnienie warunków przewidzianych w ustawie,

- mieszczące się w limicie punktów sprzedaży określonych w uchwale Rady Miejskiej,
  - spełnienie zasad usytuowania. określonych w uchwale Rady Miejskiej,
  - spełnianie warunków sprzedaży określonych w uchwale Rady Miejskiej.
- Zasady cofania zezwoleń
- nieprzestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi zawartych w ustawie, a w szczególności sprzedaż alkoholu osobom nieletnim,
  - powtarzające się w miejscu sprzedaży lub najbliższej okolicy zakłócenia porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych przez daną placówkę,
  - wprowadzanie do sprzedaży napojów alkoholowych pochodzących z nielegalnych źródeł,
  - nieprzestrzeganie warunków określonych w zezwoleniu,
  - przedstawienie fałszywych danych w oświadczeniu,
  - popełnienie przestępstwa w celu osiągnięcia korzyści majątkowych przez osobę odpowiedzialną za działalność podmiotu gospodarczego posiadającego zezwolenie.
- Wspomaganie działalności instytucji i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych
- Wspieranie środowisk samopomocowych poprzez udostępnianie pomieszczeń na spotkania,
  - współdziałanie z Komisariatem Policji w Kórniku, Poradnią Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Poznaniu przy ulicy Małeckiego, Szpitalem Leczenia Odwykowego w Gnieźnie i Kościanie, Urzędem Marszałkowskim w Poznaniu, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ośrodkiem Zdrowia w Kórniku, w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.

I. Zapisy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika z zadań przypisanych gminie w ustawie o wychowaniu w trzeźwości, a także z zapisów w Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych, w której uznano alkoholizm za jedną z przeszkód w budowie zdrowego i obywatelskiego

społeczeństwa lokalnego. Program wynika bezpośrednio z celu strategicznego nr 5 *Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kórnik*, który brzmi:

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.

Cele szczegółowe strategii określono jako:

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych,
- zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

II. Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, reprezentujący Burmistrza Gminy Kórnik, do którego zadań należy:

3.5. PRZEMOC W RODZINIE

1. Stan prawny:

Podział zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i likwidowania jej skutków został dokonany w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.05.180.1493) oraz w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, przy czym do zadań powiatu w tym zakresie należy przede wszystkim:

- tworzenie i prowadzenie ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- opracowywanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Cele operacyjne:

- utrzymanie i rozwój gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- udzielanie pomocy ośrodkom wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji:

- Zadania własne gminy: Rozwijanie i wspieranie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z uwzględnieniem działań profilaktycznych i edukacyjnych; Wzmacnianie lokalnej koalicji wspierającej i inicjującej działania pomocowe na rzecz ofiar, świadków i sprawców przemocy w ramach istniejącej infrastruktury pomocowej;

Działania informacyjne:

- popularyzacja idei procedury „Niebieskiej Karty”,
- prowadzenie akcji informacyjnych;
- Udzielanie pomocy specjalistycznej:
  - prawnej,
  - psychologicznej,
  - socjalnej,
  - telefon zaufania;

Prowadzenie i wspieranie akcji profilaktycznych i edukacyjnych:

- środowiskowych (udział w akcjach i kampaniach),
- szkolenie pracowników służb społecznych;
- współpraca z samorządami innych szczebli oraz podmiotami innych sektorów życia publicznego w zakresie realizacji ich zadań;
- wspieranie samorządu powiatowego w udzielaniu pomocy interwencyjnej ofiarom przemocy w rodzinie;
- współpraca w udzielaniu pomocy specjalistycznej: prawnej, psychologicznej, socjalnej;
- wspieranie rozwoju ruchów samopomocowych;

- współpraca z różnymi podmiotami w opracowywaniu i realizacji programów ochrony ofiar przemocy;
- współpraca z ośrodkami wsparcia oferującymi pomoc ofiarom przemocy;
- współudział z innymi gminami powiatu cieszyńskiego w opracowaniu i realizacji powiatowego programu korekcyjno - edukacyjnego pracy ze sprawcami przemocy;
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, w tym w tworzeniu powiatowego ośrodka interwencji kryzysowej.

Odbiorcy bezpośredni:

- ofiary przemocy domowej;
- dzieci ofiar i świadkowie przemocy domowej;
- społeczność lokalna;
- pracownicy służb społecznych (instytucji i organizacji);
- oprawcy przemocy.

Partnerzy:

- Sąd Rejonowy;
- Policja;
- Szkoły;
- Organizacje pozarządowe;
- Kościoły, związki wyznaniowe;
- Placówki służby zdrowia;
- Poradnia Leczenia Uzależnień od Środków Psychoaktywnych;
- Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych;
- Zakład Karny.

3.6. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnych społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących tę społeczność.

Kategoria przestępstw zaistniałych na terenie Gminy Kórnik w 2011 roku

Rodzaj przestępstwa	Rok 2011
Rozbój	4
Bójka, pobicie	6
Kradzież	401
w tym kradzież samochodu	17
Kradzież z włamaniem	29
Nietrzeźwy kierujący	97
Inne	36
Ogółem	573

Ogółem w 2011 roku funkcjonariusze z Komisariatu Policji w Kórniku odnotowali 573 zdarzenia. Najwięcej, bo 401 miało charakter kryminalny i były to kradzieże, kradzieże z włamaniem, oszustwa oraz przywłaszczenia mienia. Kolejną najpokaźniejszą liczbę, bo aż 97 stanowiły zdarzenia z udziałem nietrzeźwych kierujących, co burzy nieco wizję gminy wolnej od problemu alkoholowego, 11 zdarzeń dotyczyło uchylania się od obowiązku alimentacyjnego, a 9 zdarzeń to wypadki drogowe. Kolejne 14 zdarzeń związane były z zaistnieniem przestępstw fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną, natomiast 6 z pobiciem, a 5 z groźbami bezprawnymi. Odnotowano 2 przestępstwa wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Funkcjonariusze policji prowadzący postępowania przygotowawcze w opisanych sprawach jednoznacznie wskazują jako ich przyczynę problemy nadużywania alkoholu, narkotyków, środków odurzających, bezrobocie.

3.7. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić podstawowe problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, przy pomocy którego identyfikowano problemy społeczne gminy Kórnik, były rozmowy z osobami mającymi istotny wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (między innymi

radnymi) oraz osobami reprezentującymi wybrane instytucje lokalne (między innymi ośrodki zdrowia, parafie rzymsko-katolickie).

Z nadesłanych odpowiedzi, choć było ich niewiele, wyłania się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność. Respondenci zapytani o najważniejsze problemy gminy wskazywali przede wszystkim na ubóstwo. Problem ten z silną intensywnością dotyka mieszkańców i w niedalekiej przyszłości może być jeszcze bardziej odczuwalny.

Kolejnym problemem mającym wpływ na lokalną społeczność jest bezrobocie, które ze względu na intensywność był charakteryzowany jako średni i silny, z perspektywą narastania problemu w przyszłości. Obok bezrobocia respondenci wskazywali na alkoholizm jako problem, który w sposób średni i silny dotka rodziny, powodując niejednokrotnie ich rozpad.

Na kolejnych pozycjach wskazywano kwestie związane z ekonomicznym potencjałem lokalnej gospodarki. Dostrzegano braki w zasobach infrastruktury społecznej, np. brak mieszkań socjalnych.

Respondenci ankiety wypowiedzieli się następnie w kwestii osób, których w najpoważniejszym stopniu dotyczą lokalne problemy społeczne. Wskazano po pierwsze na dzieci z rodzin niepełnych, na rodziny wielodzietne, a na kolejnych miejscach wskazywano osoby starsze i niepełnosprawne, samotne matki, młodzież.

Odpowiadając na kolejne pytanie, respondenci mieli wskazać, kto może przyczynić się do rozwiązania lokalnych problemów. Zwrócili uwagę na wiodącą rolę Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji ds. Uzależnień w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na terenie gminy, a także Szkół, Powiatowego Urzędu Pracy, Policji, Kościoła i Organizacji Pozarządowych, takich jak PKPS, KTPS, KSOPOZNIIR „KLAUDYNKA” Ośrodek Zdrowia, Zespoły Interdyscyplinarne, Piecza Zastępcza.

Rozmówcy wskazywali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych. Wybierali kwestie z zamkniętego katalogu. Wynik prezentujemy w tabeli.

Problem społeczny występujący na terenie gminy	Wskazania respondentów (skala 1-5, 1 – najważniejszy)
Pomoc dzieciom	1,1,1,1,1,2,3,4,5,5
Pomoc samotnym matkom	4,5,1,1,1

Pomoc bezrobotnym	1,,2,2,2,3,3
Pomoc uzależnionym od alkoholu	2,2,3,3,3,3,4,4
Pomoc dzieciom chorym i upośledzonym	2,2,4,5
Pomoc rodzin wielodzietnym i niepełnym	1,2,3,3,4,4
Pomoc dla ludzi starych	2,4,4,5,5
Pomoc osobom dotkniętym przypadkami losowymi	2,5,5,5,5

Kwestie wskazywano w kolejności od 1 do 5, przy czym 1 oznacza kwestię najważniejszą. Z zestawienia wynika, że respondenci zwracają największą uwagę na sytuację dzieci z rodzin najuboższych i kwestie matek samotnie wychowujących dzieci, osób bezrobotnych oraz uzależnionych od alkoholu.

4. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym strategii.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych, szeroki SWOT dla całej gminy został zrealizowany w 2008 r. przy okazji opracowywania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kórnik.

Analiza SWOT została przygotowana w ramach warsztatów przeprowadzonych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kórniku. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** - wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik tych prac obrazują prezentowane zestawienia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie funduszy na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. • Poprawne funkcjonowanie programu alkoholowego i sieci placówek wsparcia. • Profesjonalna kadra służąca rozwiązywaniu problemów społecznych. • Szeroka oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, realizacja nowych obiektów sportowych. • Dobra dostępność do domów pomocy społecznej. • Skuteczne funkcjonowanie usług opiekuńczo-sąsiedzkich. • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności. • Pozytywna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z innymi podmiotami pomocy społecznej w zakresie pojawiających się problemów społecznych. • Systematyczny rozwój gminnej infrastruktury mogący być zachętą dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. <p>Właściwe rozpoznanie potrzeb środowiska przez pracowników socjalnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wystarczającej liczby ofert pracy dla bezrobotnych. • Dziedziczenie bezrobocia i bezrobocie ukryte, nierejestrowane. • Funkcjonowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia • Wzrost liczby osób samotnych w podeszłym wieku. • Brak domu dziennego pobytu dla osób starych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Stabilny dostęp do środków finansowych. • Wzrastające znaczenie organizacji pozarządowych w społeczeństwie. • Realizacja szkolnych programów profilaktycznych. • Dążność systemu pomocy społecznej w kierunku standaryzacji. • Bliskość dużego ośrodka miejskiego (Poznań). • Zwiększenie poziomu wykształcenia w społeczeństwie. • Programy celowe finansowane z systemu Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona ilość środków finansowych. • Częste zmiany w systemie prawnym. • Zbyt mała liczba pracowników socjalnych w stosunku do pojawiających się potrzeb. • Zmiana systemu finansowania systemu pomocy społecznej. • Niskie dochody rent i emerytur. • Niekorzystne wskaźniki demograficzne (zwiększenie liczby osób w podeszłym wieku). • Brak ostatecznej ilości narzędzi w systemie zatrudnienia, pozwalających na pokonanie zjawiska bezrobocia. • Odpływ ludzi młodych ze wsi. • Zniechęcenie społeczne do systemu publiczno-prawnego.

5. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy niezależnie od podmiotu prowadzącego, a działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne (organizacje pozarządowe).

5.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

5.1.1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kórniku zatrudnia wykwalifikowaną kadre pracowników socjalnych. Jednostka realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, między innymi koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

5.1.2. Świetlice Opiekuńczo - wychowawcze w Kórniku ,Kamionkach, Szczytnikach ,Szczodrzykowie które są placówkami opiekuńczo-wychowawczymi prowadzonymi przez Gminę, zaś wykonanie zadań powierzone jest Pełnomocnikowi Burmistrza ds. Uzależnień. Świetlice wspierają rodzinę w sprawowaniu jej podstawowej funkcji. Organizują zajęcia profilaktyczno-terapeutyczne, wycieczki, imprezy okolicznościowe. Skupiają łącznie 160 uczestników, **oraz 4 Kluby Młodzieżowe** organizujące czas wolny młodzieży skupiają około 80 osób.

5.1.3 Gminny Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień w Kórniku prowadzi działania w zakresie profilaktyki uzależnień - tzn. informacyjne, konsultacyjne dla osób uzależnionych jak i ich rodzin.

6. MISJA

BUDOWA ORGANIZACYJNYCH, INSTYTUCJONALNYCH I MATERIALNYCH WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH OSIĄGANIU PRZEZ MIESZKAŃCÓW GMINY DOBROSTANU ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

7. CELE STRATEGICZNE

Problem

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i możliwości jego rozwoju zgodnie ze zmiennymi potrzebami społecznymi

Cel strategiczny 1

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych

Cele szczegółowe

1.1. Ocena stanu potrzeb społecznych

1.2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania

- systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez zespół pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej,
- systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych,
- coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach kwestiach społecznych,
- analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów,
- ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadre pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne,
- systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Problem

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu trudności.

Cel strategiczny 2

1. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną dysfunkcyjną

Cele szczegółowe

2.1. Utrzymanie dziecka w rodzinie

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,

- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem.

2.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzeniu i wzmocnieniu funkcji rodziny naturalnej.

Kierunki działania

- Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polega na:
  - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
  - diagnozie i ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.

Prowadzenie z rodzinami środowiskowej pracy socjalnej ma na celu pomoc w wsparciu w przezwyciężaniu i niwelowaniu już istniejących deficytów, zaniedbań, problemów, jak również przeciwdziałanie powstawaniu czy pogłębianiu się demoralizacji życia całej rodziny i poszczególnych jej członków, co w rezultacie ma prowadzić do utrzymania dziecka w jego rodzinie naturalnej.

Praca socjalna prowadzona jest we współpracy z instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w tym w szczególności ze szkołami, placówkami służby zdrowia, sądami.

- Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:
  - z systemu pomocy społecznej,
  - z systemu świadczeń rodzinnych.

Sieć świetlic środowiskowych, działając w poszczególnych miejscowościach, oferuje pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez dożywianie,

właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc wysokiego rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania wysokiego dorosłym życiu

- Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie poznańskim jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dla dzieci, a w szczególności:
  - Pogotowiami Rodzinnymi,
  - Rodzinnymi Domami Dziecka,
  - Domami Dziecka.
  - Rodzinami Zastępczymi
  - Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Kobylnicy
- Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, a w szczególności
  - Sądem Rodzinnym,
  - Kuratorami Sądowymi dla dzieci wysokiego młodzieży.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
- Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS i inne).

W ramach realizacji poszczególnych celów w zależności od możliwości finansowych na dany rok możliwa jest budowa projektów i programów socjalnych.

Problem

Istnienie bezrobocia na terenie Gminy Kórnik skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych stałej grupie mieszkańców pogłębiając obszary ubóstwa.

Cel strategiczny 3

3. System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

Cele szczegółowe

3.1. Monitoring socjalny – postępowanie w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.

3.2. Rozwijanie aktywnych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnym, w tym kobietom

Kierunki działania

- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Poznaniu w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, upowszechniania ofert pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego oraz o szkoleniach.
- Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać te osoby systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielania osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
- Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
- Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
- Nawiązanie kontaktu z organizacjami pozarządowymi z terenu Wielkopolski dla skuteczniejszego rozwiązywania problemu bezrobocia.
- Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
- Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet długotrwale bezrobotnych.

Problem

Zapewnienie właściwej opieki osobom samotnym, będącym w podeszłym wieku i niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 4

4. Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe

- 4.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej opieki.
- 4.2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
- 4.3. Aktywizacja na rzecz zapewnienia opieki osobom najuboższym.
- 4.4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Kierunki działania

- Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania szczególności poprzez:
  - ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
  - uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
  - opieka nad chorym w domu
  - propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia
  - rozwijanie usług opiekuńczych i pomocy sąsiedzkiej w szczególności powołanie Środowiskowego Domu Samopomocy - dziennego pobytu dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym.
- Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
- Podejmowanie działań informacyjnych w zakresie łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
- Współdziałanie z **PCPR** i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
- Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w Poznaniu w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo i pomoc materialną.

- Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.

Problem

Choroba alkoholowa oraz przemoc są poważnymi problemami społecznymi na terenie gminy, stając się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, szczególnie w rodzinach, gdzie występują.

Cel strategiczny 5

Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy, oraz zapobieganie przemocy

Cele szczegółowe

- 5.1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.
- 5.2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
- 5.3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Kierunki działania

- Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
- Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem.
- Wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci młodzieży.

Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi zmianami postępowania osób nadużywających alkoholu.

Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.

Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanymi przez Radę Miejską Gminnych Programów zawierającym szczegółowe działania w wymienionym zakresie.

Cel strategiczny 6

Inicjowanie i rozwój organizacji pozarządowych na terenie gminy

Cele szczegółowe

6.1. Pozyskiwanie partnerów zewnętrznych do realizacji wybranych zadań na terenie gminy.

6.2. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy.

Kierunki działania

- Analiza ofert organizacji pozarządowych poszukujących partnerów wśród samorządów do realizacji wybranych projektów.
- Rozwój współpracy z organizacjami funkcjonującymi na terenie Kórnika i województwa wielkopolskiego poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
- Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy.
- Propagowanie idei wolontariatu na bazie systemu usług sąsiedzkich.

7. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

7.1. SKUTECZNOŚĆ STRATEGII

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od

- monitoringu i ewaluacji,
- budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring strategii i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na llatycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię**, który powołuje Burmistrz gminy, a w jego skład wchodzi osoba reprezentująca Burmistrza jako przewodniczący zespołu (zastępca Burmistrza, sekretarz, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przewodniczący Komisji budżetu i finansów, inwestycji, planowania, gospodarki przestrzennej i urbanistyki, oświaty, kultury, sportu oraz zdrowia i pomocy społecznej).

- **Roczna ocena wdrażania strategii.** Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i oceniać poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać Burmistrzowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych, programu rozwiązywania problemów alkoholowych innych.

7.2. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy nie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne. (POKL Kapitał Ludzki)

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań ponadto powinna je cechować: efektywność, skuteczność oraz celowość. Są to najbardziej pożądane cechy polityki społecznej i jednocześnie meritum jej oceny. Stosowane w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania, a ponoszonymi lub planowanymi nakładami.

Można dokonać tego dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązując jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz noszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoletni dokument pozwalający na profilaktykę jak też niwelowanie i łagodzenie pojawiających się problemów społecznych społeczności kórnickiej. Odpowiedzialnym za wdrażanie, monitorowanie jest Ośrodek Pomocy Społecznej – specjalista uwrażliwiony na sprawy społeczne, poszukujący wspólnie z interesariuszami gminy jak i na szczeblu powiatu czy województwa możliwości rozwiązań nurtujących mieszkańców gminy Kórnik ich interesów, nie sprzecznych z ogólnymi normami społecznymi. Koordynatorem tego perspektywicznego planu działania w obrębie polityki społecznej jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej, czuwający nad respektowaniem przez pracowników Ośrodka 6 celów strategicznych strategii. Strategia funkcjonuje z innymi tworzonymi gminnymi programami, wzajemnie się uzupełniającymi. Zespół pracowników tworzących Ośrodek Pomocy Społecznej spotykając się raz w kwartale analizuje wskaźniki z inwestowania w ludzi, z wykrzesywania w nich aktywności, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Maciej Marciniak